

Стала економіка

УДК: 330.34:502.131.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16751099>

Структурні трансформації галузей економіки України у контексті досягнення цілей сталого розвитку

Іванченко Вячеслав Сергійович

кандидат економічних наук,

докторант кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі,

Одеський національний технологічний університет,

вулиця Канатна, 112, Одеса, Одеська область, 65039, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-7074-3024>

Прийнято: 05.06.2025 | Опубліковано: 17.06.2025

***Анотація.** Статтю присвячено вивченню аспектів структурних трансформацій галузей економіки України в контексті досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) та реалізації положень Європейської «Зеленої угоди». Мета дослідження полягає в обґрунтуванні напрямів структурних трансформацій галузей економіки України в контексті досягнення Цілей сталого розвитку, з урахуванням національних особливостей, викликів воєнного часу, ресурсного потенціалу та стратегічного курсу на європейську інтеграцію.*

В статті представлено стратегічне бачення реформування ключових секторів економіки України з урахуванням їх екологічного, соціального та економічного потенціалу. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до управління структурними трансформаціями, що передбачає адаптацію

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

національної політики до викликів воєнного часу, глобальних екологічних загроз і потреб інтеграції до ЄС. Визначено основні бар'єри сталого розвитку галузей, серед яких: екологічна деградація, енергетична залежність, технологічна відсталість, інституційна неефективність, наслідки війни та низька інноваційна активність. Виявлено, що найсуттєвішими стримувальними факторами є дефіцит фінансування, слабкість управлінських рішень та недостатній рівень усвідомлення важливості переходу до сталої моделі розвитку з боку бізнесу і суспільства. Виявлено пріоритетні напрями трансформацій у п'яти ключових секторах: енергетиці, агросекторі, промисловості й транспорті, соціальній сфері, освіті та науці.

В статті обґрунтовано взаємозв'язок між галузевою структурою економіки та її здатністю забезпечувати прогрес у досягненні ЦСР. Зокрема, підкреслено важливість впровадження циркулярної економіки, екологізації виробництва, розвитку відновлюваної енергетики (ВДЕ), розбудови «зелених» міст та інституційної підтримки інновацій. Наведено таблицю взаємозв'язків між видами економічної діяльності та механізмами досягнення ЦСР, що охоплює інструменти екологічного аналізу, зеленого інвестування, впровадження екостандартів і соціально орієнтованих стратегій. Узагальнено перспективи галузевих трансформацій як основи для європейської інтеграції України та реалізації принципів ESG-управління. Визначено, що досягнення ЦСР потребує не лише технічної модернізації, а й ціннісної трансформації стратегій економічного розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, Цілі сталого розвитку, стратегія сталого розвитку, структурні трансформації, галузь економіки, стратегічне управління, «Зелена угода».

Structural transformations of Ukraine's economic sectors in the context of achieving the sustainable development goals

Ivanchenkov Viacheslav

Ph.D. in Economics, Doctoral student,
Department of Marketing, Entrepreneurship and Trade,
Odesa National University of Technology,
112 Kanatna Street, Odesa, Odesa Oblast, 65039, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7074-3024>

***Abstract.** The article explores the structural transformations of Ukraine's economic sectors in the context of achieving the Sustainable Development Goals and implementing the provisions of the European Green Deal. The purpose of the study is to substantiate the directions of structural transformations of Ukraine's economy in line with the SDGs, considering national specificities, wartime challenges, resource potential, and the country's strategic course toward European integration.*

The article presents a strategic vision for the reform of Ukraine's key economic sectors based on their environmental, social, and economic potential. The study justifies the need for a comprehensive approach to managing structural transformations, which requires adapting national policy to wartime realities, global environmental threats, and integration with the EU. The main barriers to sustainable development across sectors are identified, including environmental degradation, energy dependency, technological lag, institutional inefficiency, the consequences of war, and low innovation capacity. It was revealed that the most significant constraints include financing deficits, weak managerial decisions, and low awareness among businesses and society of the importance of transitioning to a sustainable development model. Priority areas for transformation are identified

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

across five key sectors: energy, agriculture, industry and transport, the social sphere, and education and science.

The article substantiates the interconnection between the sectoral structure of the economy and its capacity to ensure progress in achieving the SDGs. In particular, the importance of introducing a circular economy, greening of production, development of renewable energy sources, green urban planning, and institutional support for innovation is emphasized. A detailed table is presented, demonstrating the linkages between types of economic activity and mechanisms for achieving the SDGs, encompassing tools of environmental analysis, green investment, eco-standards implementation, and socially oriented strategies. The prospects of sectoral transformation are summarized as a foundation for Ukraine's European integration and the implementation of ESG management principles. It is concluded that achieving the SDGs requires not only technical modernization but also a value-based transformation of economic development strategies.

Keywords: *sustainable development, Sustainable Development Goals, sustainable development strategy, structural transformations, economic sectors, strategic management, Green Deal.*

Постановка проблеми. Сучасна економіка України перебуває у стані глибокої трансформації, зумовленої одночасним впливом низки екзогенних та ендогенних факторів: воєнними діями, деградацією інфраструктури, енергетичними викликами, глобальними кліматичними змінами, інтеграційними процесами в рамках зближення з ЄС та переходом до моделі сталого розвитку. За таких умов провідного значення набуває необхідність системного переосмислення підходів до управління структурними змінами в економіці з орієнтацією на Цілі сталого розвитку (далі - ЦСР), які виступають концептуальною рамкою для економічної, соціальної та екологічної трансформації.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Проблема полягає в тому, що традиційні моделі галузевого розвитку часто не відповідають вимогам сталості, зокрема через надмірну ресурсомісткість, екологічну неефективність, соціальну нерівність, низьку інноваційність та обмежену адаптивність до глобальних викликів. Такі тенденції породжують структурні дисбаланси, які гальмують прогрес у досягненні ЦСР на національному та регіональному рівнях. Також спостерігається нерівномірність впровадження принципів сталого розвитку у різних галузях: аграрна галузь стикається з проблемами деградації ґрунтів і зміни клімату, промисловість із викликами енергоефективності та переходу до низьковуглецевих технологій, транспорт із потребою в декарбонізації та інноваційній модернізації логістики, сфера освіти із забезпеченням якості та інклюзивності в умовах соціальної нестабільності.

Тож, актуальність дослідження зумовлена тим, що саме структурні трансформації галузей виступають базисом досягнення національних стратегічних цілей. Успішна реалізація стратегічного курсу на сталий розвиток неможлива без якісного реформування структури економіки, з урахуванням зовнішніх викликів та внутрішніх інституційних можливостей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Велика кількість досліджень присвячено питанням забезпечення сталого розвитку української економіки. Такі провідні вчені як Батажок С. Г. [5], Воробенко П.П. [8], Гайдучький І. [6], Голобородько А. [6], Дерій Ж. В. [4], Зосименко Т. І. [4], Крюкова І.О. [7], Лагодієнко О.В. [7], Лі Г. [9], Пашкевич М. С. [9], Шадура-Никипорець Н. Т. [4], Юхименко П. І. [5], Янович Н.В. [5] та інші присвятили свої дослідження цій тематиці.

Водночас у науковому дискурсі спостерігається дефіцит комплексних підходів розуміння структурних змін на галузевому рівні у контексті досягнення ЦСР. Такі підходи необхідні для формування обґрунтованої державної політики, адаптації стратегічного управління до нових умов,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

підвищення ефективності міжгалузевої координації та забезпечення довгострокової стійкості національного розвитку.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні напрямів структурних трансформацій галузей економіки України в контексті досягнення Цілей сталого розвитку, з урахуванням національних особливостей, викликів воєнного часу, ресурсного потенціалу та стратегічного курсу на європейську інтеграцію.

Виклад основних результатів дослідження. Глобальна парадигма цілей сталого розвитку [1] та «Зеленої угоди» [2], до яких приєдналась Україна, є стратегічною і амбітною метою, досягнення якої вимагає системних структурних зрушень і трансформацій всіх видів діяльності. Національні цілі сталого розвитку охоплюють всі галузі і види економічної діяльності України [3]. Галузева структура національної економіки, характер її зв'язків і фінансово-ресурсний потенціал мають вирішальне значення для досягнення сталого розвитку. Масштабний характер цілей сталого розвитку об'єктивно вимагає узгодження стратегій подальшого функціонування всіх галузей національної економіки та пошуку спільних механізмів структурних трансформацій, які забезпечать виконання поставлених завдань.

Не зважаючи на складну галузеву структуру економіки України, специфічні особливості розвитку видів економічної діяльності та відмінності у наявному потенціалі, практично для всіх галузей характерні спільні проблеми, які визначають стратегічні орієнтири подальших трансформацій у напрямку сталого розвитку. Серед основних проблем слід виділити:

1) галузеві екологічні виклики - нераціональне використання та забруднення природних ресурсів, відсутність ефективних систем переробки відходів, деградація сільськогосподарських земель, збільшення обсягів викидів CO₂;

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

2) висока ступень енергетичної залежності галузей національної економіки – втрата транзитного енергетичного потенціалу, низькі темпи диверсифікації енергоджерел та переходу на ВДЕ, високий рівень залежності від імпорту енергоресурсів та істотні пошкодження вітчизняної енергосистеми;

3) наслідки війни та дестабілізація розвитку галузей - руйнування виробничої і соціальної інфраструктури, виробничих потужностей та логістичних ланцюгів, відтік кадрів і трудова міграція, зниження інвестиційної привабливості галузей через високі ризики бізнесу;

4) технологічна відсталість, яка уповільнює темпи переходу галузей до сталих способів господарської діяльності і сучасні «зелені» технології, низький рівень їхньої інноваційної активності, обмеженість наукових зрушень через дефіцит державного фінансування науки і НДР, обмежений доступ бізнес-суб'єктів до сучасних технологій через військові дії;

5) корупція та неефективна інституційна підтримка розвитку галузей, що проявляються як непрозорість державних закупівель і розподілу коштів на фінансування, бюрократичні перешкоди галузевих трансформацій та уповільнення структурних реформ, низький рівень відповідальності за порушення екологічних норм;

б) загальні перешкоди розуміння і сприйняття необхідності системних трансформацій у бік сталого розвитку як з боку інституцій, так і із боку управління бізнес-структурами, споживачами продукції (товарів, послуг) та суспільством у цілому.

Поряд із сукупністю цих проблемних аспектів, головною причиною повільних зрушень галузей економіки України у напрямку активізації процесів сталого розвитку, є проблема фінансового забезпечення та достатності капіталу.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Галузева економіка має промисловості, має вирішальне значення для досягнення сталого розвитку. Саме вона віддзеркалює, як різні сектори (сфери, види економічної діяльності) взаємодіють та сприяють розвитку національної економіки та навколишнього середовища в цілому. Характер такої взаємодії є підґрунтям для розробки стратегій подальшого економічного зростання та екологічній стійкості економіки і суспільства. Зв'язок трансформації галузевої економіки і можливостей досягнення цілей сталого розвитку проявляється у наступних ключових розрізах: оцінка впливу галузей на навколишнє природне середовище, впровадження сталих способів і методів господарської діяльності, вирішення соціально-економічних завдань розвитку суспільства і територій, міжгалузеві партнерство та співпраця, спільні міжгалузеві стратегії сталого розвитку (табл. 1).

Розвиток галузей і видів економічної діяльності на засадах сталого розвитку за сучасних умов також постає одним з інструментів поглиблення процесів інтеграції України до європейського економічного і соціального простору. Подальша довгострокова співпраця і партнерство України і ЄС мають ґрунтуватись на спільних цінностях, що стане передумовою поступового усунення існуючих відмінностей і розривів та формування єдиної європейської нації. Найбільш перспективними секторами національної економіки для активізації подальшого партнерства у сфері сталого розвитку Дерей Ж., Зосименко Т. і Шадуро-Никипорец Н. вважають енергетику, транспорт, промисловість, наукову сферу, сільське господарство [4].

Нова галузева економіка України має набути ознак «зеленої» економіки, що дозволить їй наблизитись до світових ринків, і таким, чином, стати передумовою залучення необхідних ресурсів для здійснення подальших сталих трансформацій за всіма видами економічної діяльності [5].

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Таблиця 1

Зв'язок галузевої економіки і сталого розвитку

Площина наявних зв'язків	Інструмент впливу	Короткий опис впливу
Визначення та оцінка впливу виду діяльності на навколишнє середовище	Галузевий аналіз	Допомагає визначити екологічні наслідки різних галузей національної економіки на стан довкілля, включаючи забруднення, виснаження ресурсів та руйнування середовища існування
	Оцінка екологічного сліду	Аналіз екологічного сліду кожного сектора дозволяє отримати більш детальне розуміння джерел шкоди і руйнувань для навколишнього середовища
Сприяння сталому розвитку та впровадження сталих способів діяльності	Галузевий аналіз	Допомагає визначити та оцінити потенціал зелених технологій та сталого розвитку за окремими видами економічної діяльності
	Інвестиції та інновації	Підтримка галузевих наукових досліджень, сталих технологій і інновацій прискорює досягнення цілей сталого розвитку одночасно зменшуючи наслідки кліматичних змін і негативного впливу на навколишнє середовище
	Галузеві стандарти і нормативи	Норми викидів CO ₂ , стандарти енергоефективності, санкції за забруднення та екоподатки сприяють формуванню стимулів сталого розвитку у галузях економіки
Розв'язання актуальних соціально-економічних проблем суспільства	Галузевий аналіз	Аналітичний супровід інклюзивного економічного зростання на користь усім верствам суспільства, шляхом сприяння гідній праці, створенню робочих місць та доступу до соціальних послуг
	Галузеве фінансування, інклюзивні інвестиції та соціальна відповідальність бізнесу	Підтримка місцевого бізнесу та традиційних галузей промисловості може створити сталий рівень життя, зберегти культурну спадщину та сприяти розвитку громад
Партнерство та співпраця	Міжсекторальні партнерства	Посилення взаємодії між урядом, бізнесом, організаціями громадянського суспільства та територіальними громадами
Інтегровані міжсекторальні стратегії сталого розвитку	Обмін знаннями	Обмін передовим досвідом, сприяння інноваціям та нарощування галузевих потенціалів в окремих секторах можуть

Джерело: складено автором

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Цілі сталого розвитку охоплюють всі аспекти господарського життя суспільства, бізнесу й управління. Всі види економічної діяльності тісно пов'язані із забезпеченням досягнення національних цілей сталого розвитку. Для їх досягнення Україні необхідно провести структурні зрушення в ключових галузях економіки, орієнтуючись на принципи ESG-управління, соціальну відповідальність бізнесу і суспільства, глобальні цілі ООН та порядок денний Європейського курсу «Green Deal». Масштабність, стратегічна орієнтованість і життєво важлива цінність пріоритетів сталого розвитку вимагають комплексного підходу до управління галузевими трансформаціями національної економіки.

На рис 1. представлено пріоритетні напрями структурних трансформацій основних галузей економіки України в контексті досягнення ЦСР, демонструючи інтеграцію секторальних цілей із глобальним порядком денним ООН. Виявлено, що успішна імплементація ЦСР вимагає адаптації стратегічних документів та комплексної зміни галузевої структури, що передбачає екологічну модернізацію, соціальну інклюзивність, підвищення інституційної спроможності та посилення ролі інновацій.

У секторі енергетики визначальним вектором виступає декарбонізація економіки, що передбачає відмову від викопного палива, розвиток відновлюваних джерел енергії, запровадження механізмів енергозбереження та підвищення енергоефективності, що відповідає цілям ЦСР 7 та 13. У сільському господарстві акцент необхідно робити на поширенні органічного виробництва, точного землеробства, захисті земельних та водних ресурсів для забезпечення продовольчої безпеки (ЦСР 2), відповідального споживання (ЦСР 12) та збереження екосистем суші (ЦСР 15).

У галузі промисловості та транспорту структурні зміни необхідно здійснювати шляхом переходу до ресурсоефективного виробництва, розвитку

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

циркулярної економіки, модернізації інфраструктури та створення «зелених» міст, що відповідає ЦСР 9, 11 та 13.

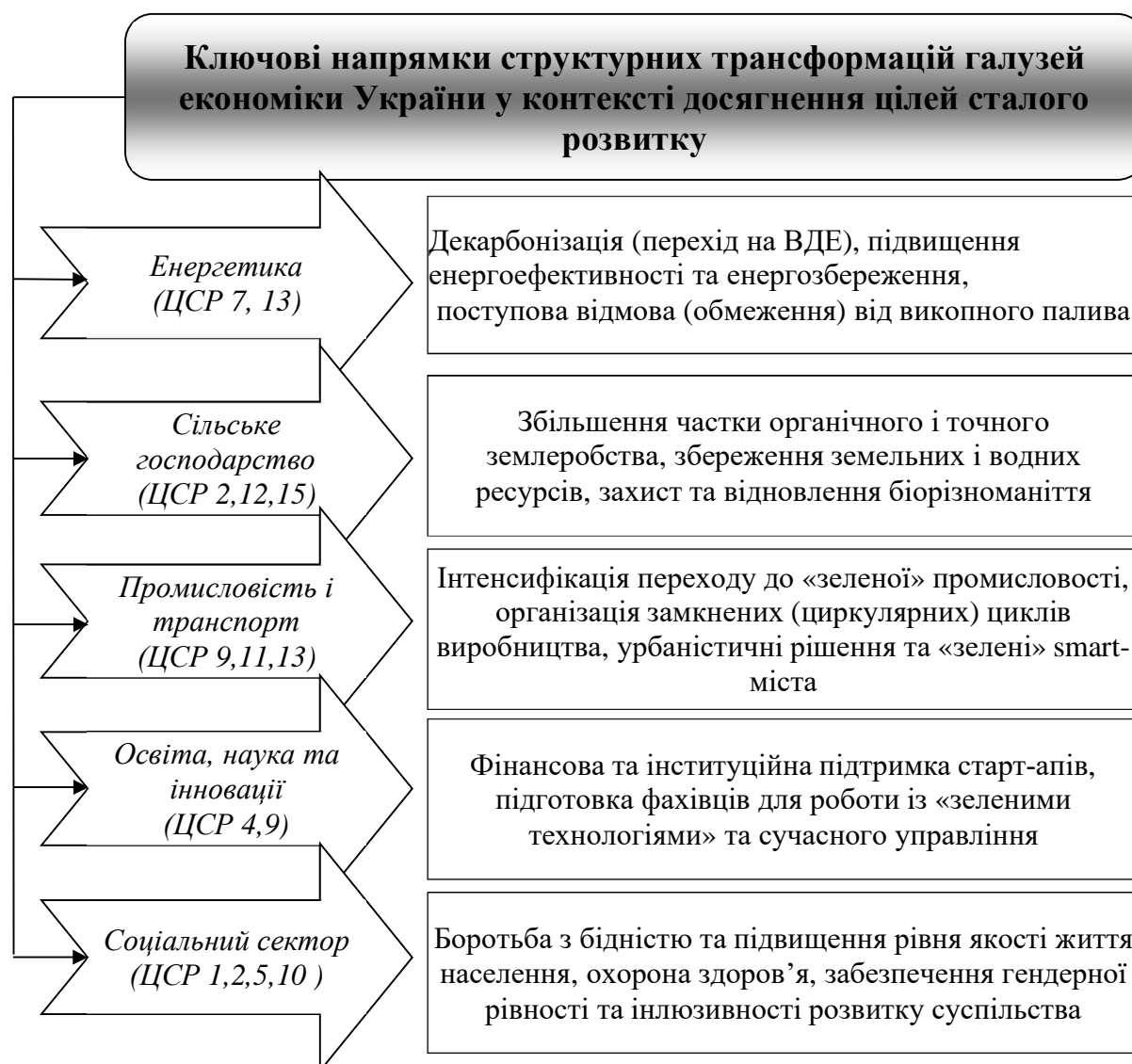

Рис. 1. Перспективні напрями галузевих трансформацій національної економіки України для досягнення цілей сталого розвитку

Джерело: удосконалено автором на основі [6-9]

Освітньо-науковий сектор виконує системоутворюючу функцію, забезпечуючи підготовку кадрів, розвиток інновацій та підтримку технологічного підприємництва, що передуює реалізації ЦСР 4 та 9. Соціальний сектор виступає фундаментом забезпечення сталості через подолання бідності,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

охорону здоров'я, забезпечення гендерної рівності та соціальної інклюзії (ЦСР 1, 2, 5, 10).

Досягнення ЦСР галузей національної економіки України передбачає залучення та акумулювання значного обсяг капіталу, розподіл та використання якого відбуватиметься на впровадження «зелених» технологій і сталих способів виробництва, формування відповідного інфраструктурної підтримки, відновлення галузей національної економіки від наслідків військового конфлікту та забезпечення подальшої інтеграції у ЄС.

Висновки. Ефективне досягнення ЦСР вимагає не фрагментарних, а цілісних та системно зорієнтованих трансформацій усіх провідних галузей економіки України. Успішна імплементація глобального порядку денного ООН та Європейського зеленого курсу передбачає глибокі зміни у секторах національної економіки відповідно до принципів сталості, що включають декарбонізацію, цифровізацію, інноваційність, соціальну інклюзивність та екологічну відповідальність. Було виявлено, що більшість галузей демонструють спільні системні проблеми: високий рівень енергетичної залежності, технологічну відсталість, наслідки військових дій, слабку інституційну спроможність та обмежений доступ до фінансування. Сукупність цих викликів значно ускладнює темпи сталих перетворень та знижує здатність галузей генерувати «зелену» додану вартість. Разом із тим, ідентифіковано значний потенціал трансформацій за умов правильної політики, структурної перебудови та цілеспрямованих інвестицій.

Галузевий підхід до реалізації ЦСР направлений на визначення напрямів, де найнеобхідніше зосередити зусилля: енергетика потребує переходу на відновлювані джерела енергії та підвищення енергоефективності; сільське господарство потребує розвитку органічного землеробства та відновлення біоресурсів; промисловість та транспорт потребують впровадження циркулярної моделі та екоінновацій; освіта й наука вимагають

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

підтримки інновацій та формування людського капіталу для зеленої трансформації; соціальна сфера потребує забезпечення інклюзивності, гендерної рівності та боротьби з бідністю. Тож, галузеві трансформації виступають основою досягнення глобальних ЦСР та передумовою для стійкої інтеграції України до європейського економічного простору. Подальші стратегічні рішення повинні ґрунтуватись на ESG-принципах, міжнародних стандартах звітності, ефективному управлінні інвестиційними потоками та міжсекторальній кооперації.

Список використаних джерел

1. Take Action for the Sustainable Development Goals. United Nations. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
2. Delivering the European Green Deal. European commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en
3. Цілі сталого розвитку Україна. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 176 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>
4. Дерій Ж. В., Зосименко Т. І., Шадура-Никипорець Н. Т. Імплементация сталого розвитку як ключовий принцип галузевого співробітництва Україна – ЄС. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, 2021. Вип. (4(20)), С. 9–018
5. Юхименко П. І., Батажок С. Г., Янович Н.В. Перехід до «зеленої» економіки: світовий досвід та українські реалії. *Економіка та управління АПК*, 2023, № 2. С. 29-44
6. Гайдучий І., Голобородько А. Проблеми досягнення цілей сталого розвитку в умовах війни. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

перспективи : зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 08 груд. 2022 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. С. 270-271.

7. Крюкова І.О., Лагодієнко О.В. Соціальна відповідальність агробізнесу та ESG практика як способи досягнення цілей сталого розвитку. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2024. Вип. 1(94). С. 49-57. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_94_2024_ukr/2.pdf

8. Воробенко П.П. роль освіти в досягненні цілей сталого розвитку ООН. *Вісник НАПН України*, 2023, 5(1). С. 1-9.

9. Пашкевич М. С., Лі Г. Визначення завдань сталого розвитку підприємства в умовах європейської моделі біоекономіки. *Проблеми економіки*. 2021. № 4 (50), С. 134-140.

10. Костик Є., Чекаловська Г. Структурна трансформація економіки України в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*, 2024. (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-13>

11. Іванченков В. Теоретико-методологічне забезпечення процесу структурної трансформації економіки. *Development Service Industry Management*, 2025, № (2), 343–349. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10\(45\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10(45))

12. Біль М. Трансформація економіки та суспільства: ретроспектива і сучасні пріоритети досліджень. *Економічний простір*, 2024. № 191, С. 333-337. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-55>

13. Стародубцева Л. Структурні трансформації економіки та концепція сталого розвитку: взаємозв'язок та взаємодія. *Development Service Industry Management*, 2024. (3), 174–178. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(25\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(25))

14. Bartosh S. Pavliuk K., Ivashchenko O., Korolenko M. Attaining Sustainable Development Goals: global trends in budget decentralization. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1. С. 101-119.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

15. Golovko V. World practice of using sustainable development tools for structural restructuring of the national economy. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1. С. 88-100.